

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Μ. Τρίτη 30 Απριλίου 2024
Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ Μαντιθέου §§20-21

[20] Ἦδη δὲ τινῶν ἡσθόμην, ᾧ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἑμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἑμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαινανται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, [21] ἅμα δὲ ὑμᾶς ὁρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρηὶ λέγειν) τοὺς τοιοῦτους μόνους <τινὸς> ἀξίους νομίζοντας εἶναι, ὥστε ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθείη πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιοῦτοις ἄχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Α1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

- 1) Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι, με αφορμή τη δοκιμασία στην οποία υπόκειται, είναι η πρώτη φορά που αναγκάστηκε να αγορεύσει ενώπιον κοινού.
- 2) Ο Μαντίθεος αρνείται ότι αγόρευσε σε νεαρή ηλικία στην Εκκλησία του Δήμου.
- 3) Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται ότι σέβεται και ακολουθεί την προγονική παράδοση.

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

- 1) «... διὰ ταῦτα ἀχθομένων μοι»: Σε ποια φράση του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η φράση «διὰ ταῦτα»; (μονάδες 2)
- 2) «Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιοῦτοις ἄχθοισθε;»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «τοιοῦτοις»; (μονάδες 2)

Μονάδες 10

B1. Πως αιτιολογεί ο Μαντίθεος την υπέρμετρη πολιτική φιλοδοξία του η οποία θα μπορούσε να προκαλέσει τη δυσαρέσκεια των βουλευτών;

Μονάδες 10

B2. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

1. Το αρχαιότερο δικαστήριο της Αθήνας ήταν ο Άρειος Πάγος.
2. Σημαντικότερος ρήτορας των συμβουλευτικών λόγων θεωρείται ο Λυσίας.
3. Τα ενθυμήματα είναι άτεχνες πίστεις.
4. Τα πάθη (παθοποιία) υπάρχουν και στην πίστη-απόδειξη και στον επίλογο.
5. Η δοκιμασία γινόταν ενώπιον της Εκκλησίας του Δήμου

Μονάδες 10

B3.α. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα ομόρριζο επίθετο της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: διατεθῆναι, δοκῶ, δημηγορήσαι, νομίζοντας, λέγειν.

(Μονάδες 5)

B3.β. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την ετυμολογικά συγγενή νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. δέοντος	α. δεοντολογικός β. δεῦτε γ. δέμα
2. πράττειν	α. απραγία β. πράος γ. καταπραϋντικό
3. ἡσθόμην	α. ασθένεια β. αναισθησία γ. άσθμα
4. ἐπαρθείη	α. πορθμός β. επάρκεια γ. έπαρση
5. κριταί	α. κρίμα β. κράνος γ. κράση

(Μονάδες 5)

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, *Ρητορική* 1419b

Όπως φανερώνει και ο τίτλος, στα τρία βιβλία του έργου αυτού ο Αριστοτέλης περιγράφει τη ρητορική τέχνη, τα είδη και τα μέσα της. Εδώ αναφέρεται στον επίλογο των ρητορικών λόγων.

Ο επίλογος αποτελείται από τέσσερα στοιχεία: πρώτο στοιχείο να διαθέσει τον ακροατή ευνοϊκά προς τον ομιλούντα και εχθρικά προς τον αντίπαλο· δεύτερο στοιχείο να αυξήσει ή να μειώσει τη σημασία των πραγμάτων· τρίτο στοιχείο να διεγείρει στην ψυχή του ακροατή τα επιθυμητά πάθη· τέταρτο στοιχείο να υπενθυμίσει. Το φυσικό, πράγματι, για τον ρήτορα είναι, αφού αποδείξει ότι ο ίδιος λέει την αλήθεια και ότι ο αντίπαλος ψεύδεται, να προχωρήσει ύστερα στον έπαινο, στον ψόγο, στο «τελευταίο χέρι». Ο στόχος του να είναι να κάνει φανερό το ένα από τα δύο: ή ότι ο ρήτορας είναι ένας καλός άνθρωπος εν σχέσει με το συγκεκριμένο ακροατήριο ή ότι γενικά είναι ένας καλός άνθρωπος, ή ότι ο αντίπαλος είναι ένας κακός άνθρωπος εν σχέσει με το συγκεκριμένο ακροατήριο ή ότι γενικά είναι ένας κακός άνθρωπος.

Μτφρ. Δ. Λυπουρλής

B4. Ποιες από τις παραπάνω επισημάνσεις του Αριστοτέλη επιβεβαιώνονται στον επίλογο του λόγου που εκφωνεί ο Μαντίθεος;

Μονάδες 10

B. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, *Κατὰ Διογείτονος* §§9-11.1

(έκδ. του Hude, C. Oxford Classical Texts, 1912)

Ο συγκεκριμένος λόγος θαυμάζοταν στην αρχαιότητα για το προοίμιο και τη γεμάτη πάθος διήγησή του. Ο Διογείτων είχε οριστεί από τον αδελφό του Διόδοτο επίτροπος της περιουσίας του την οποία από ό,τι φαίνεται καταχράστηκε.

Ὅγδω δ' ἔτει δοκιμασθέντος μετὰ ταῦτα τοῦ πρεσβυτέρου τοῖν μειρακίωιν, καλέσας αὐτοὺς εἶπε Διογείτων, ὅτι καταλίποι αὐτοῖς ὁ πατήρ εἴκοσι μνᾶς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατήρας. «Ἐγὼ οὖν πολλὰ τῶν ἑμαυτοῦ δεδαπάνηκα εἰς τὴν ὑμετέραν τροφήν. Καὶ ἕως μὲν εἶχον, οὐδέν μοι διέφερεν· νυνὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπόρως διάκειμαι. Σὺ οὖν, ἐπειδὴ δεδοκίμασαι καὶ ἀνὴρ γεγένησαι, σκόπει αὐτὸς ἤδη πόθεν ἔξεις τὰ ἐπιτήδεια». Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκπεπληγμένοι καὶ δακρύνοντες ὄχοντο πρὸς τὴν μητέρα, καὶ παραλαβόντες ἐκείνην ἦκον πρὸς ἐμέ, οἰκτρῶς ὑπὸ τοῦ πάθους διακαίμενοι καὶ ἀθλίως ἐκπεπωκότες, κλάοντες καὶ παρακαλοῦντές με μὴ περιδεῖν αὐτοὺς ἀποστερηθέντας τῶν πατρῶων μηδ' εἰς πτωχείαν καταστάντας, ὑβρισμένους ὑφ' ὧν ἦκιστα ἐχρῆν, ἀλλὰ βοηθῆσαι καὶ τῆς

ἀδελφῆς ἕνεκα καὶ σφῶν αὐτῶν. Πολλὰ ἂν εἶη λέγειν, ὅσον πένθος ἐν τῇ ἐμῇ οἰκίᾳ ἦν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ.

τοῖν μαιρακίῳν (= τῶν μαιρακίῳν): των νεαρῶν αγοριῶν

αὐτός: ο ἴδιος

ῥῶχοντο: ἔφυγαν καὶ πήγαν

κλάοντες: κλαίοντες

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ογδόω δ' ἔτει δοκιμασθέντος ... τὰ ἐπιτήδεια*».

Μονάδες 20

Γ2. Πώς αντέδρασαν τα νεαρά αγόρια, όταν άκουσαν τα λόγια του Διογείτονα;

Μονάδες 10

Γ3. **Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:**

ἔτει : ἴδια πτώση στον ἄλλο αριθμό

ὁ πατήρ : κλητική ενικού

στατήρας: δοτική πληθυντικού

ἐμῇ : ο ἴδιος τύπος στο β' πρόσωπο

καταλίποι: β' ενικό προστακτικής του ἴδιου χρόνου στην ἴδια φωνή

ἀκούσαντες: απαρέμφατο Μέλλοντα

ἐκπεπληγμένοι: ο ἴδιος τύπος στον Ενεστώτα στην ἴδια φωνή

ἥκιστα: συγκριτικός βαθμός επιρρήματος

βοηθῆσαι: γ' ενικό οριστικής Ενεστώτα στην ἴδια φωνή

λέγειν: α' πληθυντικό, ευκτικής Παρακειμένου στην ἴδια φωνή

Μονάδες 10

Γ4.α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

αὐτοῖς: εἶναι στο

ἀργυρίου: εἶναι στο

ἀπόρως: εἶναι στο

ἀνήρ: εἶναι στο

ἀποστερηθέντας: εἶναι στο

(μονάδες 5)

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2024
Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.ΑΡΛ2Α(ε)

β. «(...) καλέσας αὐτοὺς εἶπε Διογείτων, ὅτι καταλίποι αὐτοῖς ὁ πατήρ εἴκοσι μνᾶς ἀργυρίου καὶ τριάκοντα στατήρας»: Ο κατήγορος αφηγείται εδώ τι ειπώθηκε στη συνάντηση του Διογείτονα με τους δύο γιους του Διόδοτου. Να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης (μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς και τη συντακτική της λειτουργία (μονάδες 3).

Μονάδες 10

Οι ασκήσεις Α1.α και Α1.β έχουν αντληθεί από το θέμα 19033 της Τράπεζας Θεμάτων. Η άσκηση Β4 έχει αντληθεί από το θέμα 20079 της Τράπεζας Θεμάτων. Το αδίδακτο κείμενο και οι ασκήσεις Γ1 και Γ4α. και Γ4β. έχουν αντληθεί από το θέμα 15914 της Τράπεζας Θεμάτων.

ΚΥΚΛΟΣ ΓΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ